DOMSTOLENS DOM
av den 6 november 1979 *

I de förenade målen 16-20/79

har Hof van Cassatie i Belgien till domstolen gett in en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 177 i EEG-fördraget i de mål som pågår vid den nationella domstolen mellan

Openbaar Ministerie (åklagarmyndigheten)

och

Joseph Danis (mål 16/79)

Edward Depre (mål 17/79)

Gerard Ingelbrecht (mål 18/79)

Walther Van de Ryse (mål 19/79)

Robrecht Huys (mål 20/79).

Begäran avser tolkningen av gemenskapsbestämmelserna om fri rörlighet för varor i syfte att fastställa huruvida ett nationellt system som föreskriver anmälan av prishöjningar på varor är förenligt med dessa bestämmelser.

DOMSTOLEN

sammansatt av ordföranden H. Kutscher, avdelningsordförandena A. O'Keeffe och A. Touffait samt domarna J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, Mackenzie Stuart och G. Bosco,

generaladvokat: H. Mayras,
justitiesekreterare: A. Van Houtte,

meddelar följande

* Rättegångsspråk: nederländska.

dom

DOMSKÄL

1 Genom dom av den 9 januari 1979, som inkom till domstolens kansli den 2 februari 1979, har Hof van Cassatie i Belgien enligt artikel 177 i EEG-fördraget ställt en fråga i målet 16/79 om tolkningen av artikel 30 i EEG-fördraget. Eftersom den nationella domstolen har ställt samma fråga genom dom av samma dag i målen 17/79, 18/79, 19/79 och 20/79 bör dessa mål förenas. Dessa frågor har uppkommit med anledning av åtal som Openbaar Ministerie väckt vid belgisk domstol mot de tilltalade i målen vid den nationella domstolen. De tilltalade, som är djurfodertillverkare eller djurfoderhandlare, anklagas för att under tiden 1 september 1972 – 4 april 1973 flera gånger ha höjt sina försäljningspriser utan att i förväg ha underrättat ekonomiministeriet om detta i enlighet med de villkor som fastställs genom den belgiska ministeriella förordningen av den 22 december 1971 (Moniteur belge av den 28 december 1971).

2 I den ministeriella förordningen av den 22 december 1971 fastställs i artikel 1.1 att "... producenter och importörer är skyldiga att till ekonomiministeriet anmäla varje prishöjning som de avser att genomföra på den belgiska marknaden vad gäller såväl produkter, råvaror, livsmedel eller handelsvaror som tjänster senast två månader innan detta sker". Enligt artikel 4 i samma förordning avbryts tidsfristen på två månader om de behöriga myndigheterna finner att anmälan av prishöjningen inte innehåller alla de upplysningar som krävs. I så fall räknas tidsfristen från och med den dag då de kompletterande uppgifterna inkommer till myndigheten. I artikel 5 fastställs slutligen att ekonomiministern före tidsfristens utgång får meddela det företag som gör anmälan "att den anmälda höjningen under en period av högst sex månader inte alls eller delvis inte får genomföras...".

3 De tilltalade i målet vid den nationella domstolen har bl.a. hävdat att den anmälningsskyldighet som fastställs i den berörda förordningen, särskilt när det gäller tidsfristen för anmälan och de behöriga myndigheternas möjlighet att försena att prishöjningen genomförs helt eller delvis, utgör en åtgärd med motsvarande verkan som en kvantitativ restriktion och därmed är förbjuden enligt artikel 30 i EEG-fördraget.

4 För att kunna besluta i denna fråga har Hof van Cassatie i Belgien i vart och ett av dessa mål till domstolen ställt följande tolkningsfråga:

"Skall artikel 30 i fördraget tolkas så, att förbudet mot åtgärder med motsvarande verkan som kvantitativa importrestriktioner även gäller reglerna i den ministeriella förordningen av den 22 december 1971, enligt vilken varje producent eller importör är skyldig att senast två månader i förväg anmäla varje prishöjning som de avser att genomföra på den belgiska marknaden vad gäller såväl produkter, råvaror, livsmedel eller handelsvaror som tjänster, om dessa bestämmelser

a) inte gör åtskillnad mellan importerade produkter och inhemska produkter,

b) ger ministern befogenhet att förhindra, eller åtminstone längre än vad som är rimligt försena, att de omedelbara effekterna av prishöjningarna på importerade produkter slår igenom,

c) särskilt när det gäller en sådan rörelse som drivs av sökanden, dvs. djurfodertillverkning, med nödvändighet orsakar en sådan försening på grund av det föreskrivna administrativa förfarandet?"

5 I fördragets artikel 30 förbjuds alla åtgärder med motsvarande verkan som kvantitativa restriktioner i handeln mellan medlemsstaterna. För att förbudet skall gälla är det tillräckligt att åtgärderna direkt eller indirekt, faktiskt eller potentiellt kan hindra handeln mellan medlemsstaterna.

6 Det framgår av de upplysningar som har tillhandahållits av den nationella domstolen att frågan går ut på om förbudet mot åtgärder med motsvarande verkan som kvantitativa restriktioner även gäller nationella regler som, genom att de tillämpas utan åtskillnad mellan importerade och inhemska produkter, på grund av de administrativa förfaranden som de medför med nödvändighet leder till att utöver vad som är acceptabelt försena att prishöjningar på importerade produkter slår igenom, särskilt när det gäller djurfodertillverkare. Nationella regler av det här slaget innebär, även om de begränsas till ett krav på producenten eller importören att "anmäla" planerade prishöjningar innan dessa genomförs, en prisstoppsåtgärd eftersom de priser som producenten tillämpar före anmälan i själva verket blir "frysta" åtminstone under hela väntetiden.

7 Ett prisstoppssystem som tillämpas utan åtskillnad mellan inhemska och importerade produkter utgör inte i sig en åtgärd med motsvarande verkan som en kvantitativ restriktion; det kan dock ha en sådan verkan om priserna ligger på en sådan nivå att avsättningen av importerade produkter antingen

blir omöjlig eller försvåras jämfört med avsättningen av inhemska produkter. Detta är särskilt fallet med ett nationellt system som genom att det förhindrar att de höjda priserna på importerade produkter avspeglas i försäljningspriset fryser priserna på en så låg nivå – med hänsyn till den allmänna situationen för importerade produkter i förhållande till inhemska produkter – att näringsidkare som vill importera produkterna i fråga till den berörda medlemsstaten bara kan göra detta med förlust eller att de, på grund av den frysta prisnivån för inhemska produkter, tvingas ge inhemska produkter företräde.

8 Trots att ovanstående konstateranden räcker för den tolkning av artikel 30 i fördraget som den nationella domstolen begär finns det emellertid anledning, för att ge domstolen allt nödvändigt underlag för tolkningen, att precisera att bedömningen av nationella priskontrollsåtgärders förenlighet med fördraget när det gäller produkter som omfattas av en gemensam marknadsorganisation för jordbruksprodukter framför allt måste ta hänsyn till denna marknadsorganisation. Som domstolen har bekräftat i sin rättspraxis – dom av den 23 januari 1975 i målet 31/74 Galli (Rec. 1975, s. 47), domar av den 26 februari 1976 i målet 65/75 Tasca och målet 88 till 90/75 Sadam (Rec. 1976, s. 291 och s. 323), dom av den 29 juni 1978 i målet 154/77 Dechmann (Rec. 1978, s. 1573) och dom av den 12 juli 1979 i målet 223/78 Grosoli – får medlemsstaterna, inom de områden som omfattas av en gemensam marknadsorganisation, särskilt när denna organisation grundar sig på ett gemensamt prissystem, inte längre ingripa i den gemensamma marknadsorganisationens prisbildningssystem genom att ensidigt anta nationella bestämmelser. I denna rättspraxis fastställs att bestämmelser i en gemenskapsförordning på jordbruksområdet, som innehåller ett prissystem för produktions- och partihandelsleden för de produkter som omfattas av den berörda marknadsregleringen, inte påverkar medlemsstaternas befogenhet att – utan att det påverkar tillämpningen av andra bestämmelser i fördraget – vidta ensidiga åtgärder när det gäller prisbildningen i detaljhandels- och konsumentleden, under förutsättning att dessa inte äventyrar den berörda gemensamma marknadsorganisationens mål och funktion, och särskilt dess prissystem.

9 I föreliggande fall framgår det av handlingarna i målet att den produkt som avses i den nationella domstolens fråga om tolkningen av gemenskapsrätten är djurfoder som, enligt de uppgifter som lämnats under förhandlingarnas gång av de tilltalade i målet vid den nationella domstolen, innehåller en betydande mängd spannmål. Med hänsyn till produkten sammansättning är det alltså fråga om "djurfoder" i enlighet med artikel 1 d i rådets förordning nr 120/67 av den 13 juni 1967 om den gemensamma organisationen av marknaden för spannmål (EGT 1967, nr 117, s. 2269, fransk version; vid

översättningen fanns ingen svensk version att tillgå) och den omfattas därför av denna gemensamma marknadsorganisation. Som domstolen redan har slagit fast i sin dom av den 23 januari 1975 i målet 31/74 Galli (Rec. 1975, s. 47) har den gemensamma organisationen av marknaden för spannmål som upprättades genom förordning nr 120/67 till syfte att inom gemenskapen skapa en enda marknad för spannmål under gemensam förvaltning. För detta ändamål fastställs i förordningen ett regelsystem och organisationsramar där ett "prissystem" för produktions- och partihandelsleden är av central betydelse. Nationella priskontrollbestämmelser som tillämpas på produkter tillhörande en sådan gemensam marknadsorganisation och som innebär prisstopp i produktions- och partihandelsleden utgör ett intrång på ett område som omfattas av denna organisation och är av detta skäl oförenliga med denna om de, genom att tillämpas på senare distributionsled, enligt den nationella domstolens bedömning äventyrar den gemensamma marknadsorganisationens mål och funktion.

10 Av alla dessa skäl måste svaret därför bli följande. Nationella priskontrollsbestämmelser av det slag som den nationella domstolen hänvisar till utgör en åtgärd med motsvarande verkan som en kvantitativ importrestriktion, som är förbjuden enligt artikel 30 i EEG-fördraget, om de leder till att avsättningen av importerade produkter från en annan medlemsstat antingen blir omöjlig eller försvåras jämfört med avsättningen av inhemska produkter, eller om de har som verkan att gynna avsättningen av inhemska produkter till nackdel för importerade produkter. Sådana nationella regler är dessutom oförenliga med den gemensamma organisationen av marknaden för spannmål, som infördes genom rådets förordning nr 120/67, i den mån de tillämpas på priser i produktions- och partihandelsleden för produkter som omfattas av den förordningen. De är vidare oförenliga med denna organisation om de, genom att tillämpas på senare distributionsled, enligt den nationella domstolens bedömning äventyrar den gemensamma marknadsorganisationens mål och funktion.

Rättegångskostnader

11 De kostnader som har förorsakats den belgiska regeringen, Förenade kungarikets regering och Europeiska gemenskapernas kommission, som har inkommit med yttrande till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN

– angående den fråga som genom domar av den 9 januari 1979 förts vidare av Hof van Cassatie i Belgien – följande dom:

Nationella priskontrollsbestämmelser av det slag som den nationella domstolen hänvisar till utgör en åtgärd med motsvarande verkan som en kvantitativ importrestriktion, som är förbjuden enligt artikel 30 i EEG-fördraget, om de leder till att avsättningen av importerade produkter från en annan medlemsstat antingen blir omöjlig eller försvåras jämfört med avsättningen av inhemska produkter, eller om de har som verkan att gynna avsättningen av inhemska produkter till nackdel för importerade produkter. Sådana nationella regler är dessutom oförenliga med den gemensamma organisationen av marknaden för spannmål, som infördes genom rådets förordning nr 120/67, i den mån de tillämpas på priser i produktions- och partihandelsleden för produkter som omfattas av den förordningen. De är vidare oförenliga med denna organisation om de, genom att tillämpas på senare distributionsled, enligt den nationella domstolens bedömning äventyrar den gemensamma marknadsorganisationens mål och funktion.

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 6 november 1979.

Kutscher O'Keeffe Touffait

Mertens de Wilmars Pescatore Mackenzie Stuart Bosco

A. Van Houtte
Justitiesekreterare

H. Kutscher
Ordförande